

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2023-3-4-175-182>**ПСЕЦЬКА Тетяна Вікторівна**

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-4605-2880>
e-mail: loist@ukr.net

ТЕНДЕНЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан має суттєвий вплив на залучення іноземних інвестицій в економіку України. Військова ситуація вимагає ретельного аналізу та розробки стратегій для забезпечення стійкості та привабливості інвестиційного середовища. Наукова новизна дослідження полягає в описі інструментів щодо залучення іноземних інвестицій в економіку підприємств України саме в контексті воєнного стану. В розгляді впливу воєнного конфлікту на іноземні інвестиції, врахуванні його ролі у формуванні ризиків та можливостей для іноземних інвесторів. Використання комплексного підходу дозволило здійснити огляд тенденцій залучення інвестицій та в подальшому проаналізувати їх ефективність в умовах війни. Виявлено взаємозв'язки між різними аспектами залучення іноземних інвестицій в умовах військових конфліктів. Результати дослідження дають практично орієнтовані рекомендації для влади та бізнесу, спрямовані на оптимальне використання іноземних інвестицій для підтримки економіки в умовах воєнного стану. Пропонується акцентувати увагу на створенні стабільного та прозорого інвестиційного клімату, а також розвитку механізмів страхування інвестицій від воєнних ризиків. Конкретні пропозиції включають необхідності впровадження інновацій у сфері управління ризиками, щоб забезпечити надійний захист іноземних інвестицій в умовах нестабільності.

Ключові слова: іноземні інвестиції, економіка підприємств, воєнний стан, міжнародне співробітництво, інвестиційний процес, інвестиційне середовище, виклики, перспективи, стратегії, нестабільність, інвестиційний клімат.

Постановка проблеми. Україна, перебуваючи в умовах воєнного стану, зіштовхується з низкою викликів та обмежень, зокрема у сфері економіки та інвестицій. Актуальність дослідження полягає в тому, щоб вивчити та проаналізувати тенденції залучення іноземних інвестицій в економіку підприємств України у контексті надзвичайних обставин.

У кінці 2022 року принаймні 109 великих та середніх підприємств понесли прямі збитки внаслідок широкомасштабного вторгнення, що розпочалося 24 лютого 2022 року. Це висновок експертів з проекту "росія заплатить" KSE Institute (аналітичного центру при Київській школі економіки) [1]. Загальна сума прямих збитків для підприємств, включаючи державні та приватні підприємства, становить \$13 млрд, із яких \$9 млрд припадає на великі та середні підприємства. Загальні непрямі втрати оцінюються у \$33,1 млрд. Сума, необхідна для відновлення підприємств, складає \$24,9 млрд.

Більшість зруйнованих та пошкоджених підприємств сконцентрована в шести областях: Київській та Донецькій (по 17% від загальної кількості), Запорізькій (14%), Харківській (13%), Луганській (10%) та Миколаївській (8%) [1]. Згідно зі спільною оцінкою, опублікованою урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та ООН у березні 2023 року, потреби України у фінансуванні відновлення та відбудови зросли до 411 мільярдів доларів США. Прогнозується, що витрати на реконструкцію та відновлення будуть розподілені протягом десяти років і будуть здійснюватися за рахунок як державних, так і приватних коштів [2]. У світлі актуальних інструментів та законодавчих ініціатив, низка можливостей залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану значно розширюється.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для отримання результатів досліджень авторкою опрацьовано вітчизняні й іноземні джерела. Багато вчених в різних галузях наук досліджували проблеми залучення іноземних інвестицій, включно з економістами, політиками, міжнародниками, фінансистами та вченими з інших галузей. До найвідоміших дослідників у цій сфері відносять Джозефа Стігліца (досліджував роль іноземних інвестицій у розвитку країн), Пола Кругмена (розкривав економічні зміни внаслідок залучення іноземних інвестицій), Джинні Мохамед (досліджувала вплив іноземних інвестицій на розвиток країн, особливо країн, які розвиваються), Майкла Портера (досліджував конкурентні переваги націй та вплив іноземних інвестицій на їхній розвиток), Стефані Гриффітс (зосереджувала свої дослідження на ролі політичних факторів у залученні іноземних інвестицій та їхньому впливі на економіку країн).

Разом із тим, важливі результати в теорії і практиці залучення іноземних інвестицій отримані в результаті низки досліджень таких українських авторів, як Тимоць М., Стахів Г., Галасюк В., Л. Пронь тощо. Проте проблема залучення іноземних інвестицій в умовах війни залишається актуальною з огляду наявності нестандартних проблем і необхідності генерування нестандартних рішень в контексті розгляду позицій України в світових рейтингах та їхнього впливу на залучення іноземних інвестицій для розвитку підприємств.

Метою статті є аналіз тенденцій залучення іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану. У статті ми розглянемо основні тенденції залучення іноземних інвестицій, аналізуючи стратегії підприємств у цих умовах, а також визначимо можливі шляхи підвищення привабливості України для іноземних інвесторів.

Викладення основного матеріалу дослідження. На тлі геополітичної напруги та внутрішньої нестабільності, іноземні інвестиції стають не тільки економічним стимулом, а й засобом для підтримки національної безпеки та стійкості. Запрошуючи іноземних інвесторів, Україна має забезпечити додаткові ресурси для відновлення та розвитку своєї економіки.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ), або інакше, іноземні прямі інвестиції (скор. ПІІ, англ. Foreign Direct Investment, FDI), представляють собою довгострокові вкладення матеріальних ресурсів, які здійснюються компаніями-нерезидентами в економіку конкретної країни. Ці вкладення можуть включати, наприклад, фінансову підтримку для організації та будівництва підприємств. Суми таких інвестицій визначаються у мільйонах доларів США. Прямі іноземні інвестиції визнаються як найбажаніша форма капіталовкладень для країн, які перебувають у стані активного розвитку. Це пояснюється тим, що такий вид інвестицій сприяє впровадженню значних проєктів та робить важливий внесок у розвиток економіки. Крім того, прямі іноземні інвестиції приносять в країну нові технології, інноваційні практики корпоративного управління та інші переваги, що сприяють підвищенню ефективності й конкурентоспроможності [3].

Доступ до даних про прямі іноземні інвестиції в Україну у 2023 році є критичним для розуміння тенденцій та впливу зовнішніх фінансових потоків на економіку країни, особливо в умовах геополітичних труднощів. Нижче подано дані про прямі інвестиції в Україні, розглянуті з точки зору їхньої спрямованості, тобто з урахуванням грошових потоків (табл. 1).

Таблиця 1 – Прямі іноземні інвестиції в Україні в 2023 р. (млн. дол. США)

Прямі іноземні інвестиції в Україні в 2023 р. (млн. дол. США)				
2023	ПІІ в Україну	Приріст ПІІ	ПІІ з України	Приріст ПІІ
I кв.	1181	+705	36	-149
II кв.	1287	+106	-17	-53
III кв.	1627	+340	-13	+4
IV кв.	н.д.	×	н.д.	×
за рік (три квартали)	4095	+1151	6	-198

* без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

Джерело – [3]

Умови воєнного стану завжди супроводжуються складними викликами для економіки країни. Аналізуючи десятирічну динаміку щоквартального надходження ПІІ в Україну, можна виокремити ключові тенденції та зміни, що сталися у цьому напрямі. Розглядаючи період з 2014 по 2023 роки, зазначаємо, що в Україні відбуваються значущі зміни в динаміці залучення іноземних інвестицій, що визначають не тільки економічні реалії, але й впливають на стратегічне планування та розвиток підприємств.

Дані щодо щоквартального надходження прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку України за останні 10 років надають цінний інсайт і важливий контекст для розуміння економічної ситуації країни, зокрема в умовах воєнного стану (рис. 1).

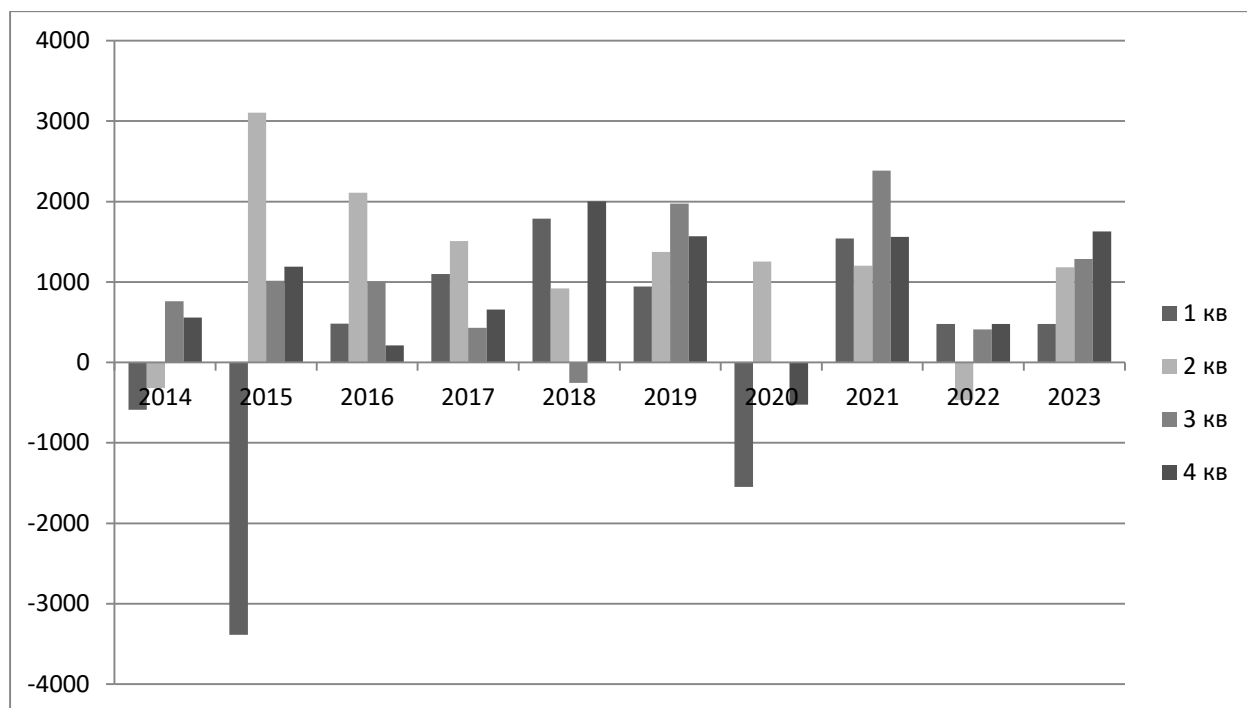

Рисунок 1 – Графік квартального припливу прямих іноземних інвестицій в економіку України за останні 10 років (в млн. дол. США) [3]

М. Тимоць та Г. Стахів виокремлюють низку факторів, які відзначаються негативним впливом на процес іноземного інвестування в Україні у 2023 році. Серед цих факторів вони вказують на воєнні дії, нестабільність податкової та фінансової систем, а також високий рівень інфляції. Науковці відзначають, що для сприяння розвитку інвестиційної діяльності необхідне впровадження довгострокової програми залучення іноземного капіталу [4].

З метою підтримки інвестиційного розвитку України були розроблені та схвалено наступні ключові документи. Перш за все, це Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, однією з головних цілей якої є "сприяння залученню інвестицій для розвитку інноваційного виробництва" [5]. Додатково, важливим кроком є Стратегія залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, що була представлена у липні 2021 року, є частиною програми USAID "Конкурентоспроможна економіка України". Цей стратегічний документ був розроблений спільно з компанією EY в Україні, з врахуванням консультацій Офісу Національної інвестиційної ради, Міністерства економіки та державної структури UkraineInvest [6].

Не менш вагомою є і Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, яка визначає напрями росту та підтримки інноваційного потенціалу країни. Ці стратегічні документи відображають рішучі зусилля України у сприянні ефективному та сталому розвитку регіонів через мобілізацію інвестиційних ресурсів.

Із метою залучення коштів іноземних інвесторів до української економіки була створена електронна платформа під назвою "Advantage Ukraine". На цій платформі представлені різні інвестиційні проекти, зокрема у промисловості, таких як металургія та металообробка,

фармацевтика, машинобудування, деревообробка та виготовлення меблів [7]. Протягом трьох місяців функціонування інвестиційної платформи Advantage Ukraine, було отримано понад 500 запитів стосовно можливостей інвестування в Україні, а також пропозицій проєктів і торговельної співпраці. Ці дані визначаються згідно з оперативною інформацією Міністерства економіки України [8]. Одним із основних напрямів консультування є надання інформації про інвестиційні стимули та страхування воєнних ризиків.

Важливим кроком у контексті регулювання страхування воєнних ризиків стало прийняття Закону України від 22.11.2023 № 3497-IX (набув чинності з 1 січня 2024 року) «Про внесення змін до Закону України "Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності" щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків» [9]. Цей закон привніс значні зміни до законодавства України, зокрема, вносячи поправки до Закону "Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності". Однією з ключових ініціатив цього закону є надання можливості здійснення послуг зі страхування інвестицій, зокрема тих, які реалізуються на території України. Це передбачено за рахунок статутного капіталу Експортно-кредитного агентства (ЕКА) [10]. Ця ініціатива має на меті створити стійкий механізм захисту інвестицій, особливо в умовах воєнного стану, та сприяти розвитку страхового ринку в країні.

Страхування інвестицій від воєнних ризиків розглядається як суттєвий механізм, спрямований на підтримку інвестицій та стимулювання економічного зростання у різних країнах світу. Забезпечуючи захист інвесторам від можливих збитків внаслідок військових конфліктів, уряди сприяють створенню стабільного та безпечного інвестиційного середовища, що в кінцевому підсумку призводить до підвищення ефективності економічного розвитку країни загалом. Згідно з міжнародним досвідом, багато країн використовують спеціалізовані установи для забезпечення страхування інвестицій від ризиків, пов'язаних із воєнними діями.

Однією з ключових установ у сфері страхування інвестицій є Міжнародне агентство гарантій інвестицій (MIGA), яке є підрозділом Групи Світового банку. Основним завданням цієї установи є сприяння здійсненню іноземних інвестицій у країни, що розвиваються, через надання страхового покриття інвесторам від некомерційних ризиків, таких як експропріація, воєнні події та громадські заворушення. Страховий портфель MIGA включає різноманітні проєкти у різних галузях, таких як інфраструктура, енергетика, телекомунікації та виробництво. За станом на 2021 рік загальна оцінка страхового портфеля MIGA становила приблизно 12,3 мільярда доларів США, і він включав інвестиції в понад 160 країн. Основною метою агентства є сприяння залученню значущих інвестицій приватного сектора у країни, що розвиваються, з метою сприяння економічному зростанню та зменшенню рівня бідності.

У Сполучених Штатах Америки (США) державне страхування інвестицій надавалося Корпорацією закордонних приватних інвестицій (OPIC) – самостійною державною агенцією, заснованою в 1971 році [11]. OPIC мала за мету підтримку американських компаній у реалізації інвестицій у ринки, що розвиваються. Шляхом надання фінансування, страхування політичних ризиків та підтримки прямих інвестицій, агентство відіграло ключову роль у сприянні зовнішньоекономічній діяльності американських компаній. Однією з основних функцій OPIC було страхування політичних ризиків для американських компаній, які розміщували свої інвестиції у країнах із підвищеними політичними ризиками, такими як війни, громадянські заворушення, тероризм, а також у тих регіонах, де існувала загроза експропріації підприємств. Це страхування відіграло роль у пом'якшенні ризиків, пов'язаних із політичною нестабільністю, і надавало певний рівень захисту для їхніх інвестицій.

У галузі страхування інвестицій від політичних ризиків важливе місце посідають експортно-кредитні агентства (ЕКА), які виконують вирішальну роль у глобальному страхуванні інвестицій від воєнних ризиків [10]. Серед найбільш вагомих відзначаються ЕКА країн G7, діяльність яких спрямована на надання страхових та фінансових послуг для підтримки експорту з відповідних країн. Типовий спектр послуг, що надають ЕКА, включає страхування інвестицій від політичних ризиків, таких як воєнні конфлікти, громадянські заворушення та експропріація.

Основною метою ЕКА є сприяння експортно-орієнтованим компаніям своїх країн, зменшуючи ризики, пов'язані з інвестуванням на зовнішніх ринках. Це досягається, зокрема,

наданням страхового покриття від ризиків, пов'язаних з воєнними конфліктами. ЕКА регулярно пропонують різноманітні механізми страхування, такі як кредитне страхування, страхування політичних ризиків та інвестиційні гарантії. Кредитне страхування відстежує непогашення позик, захищаючи від фінансових втрат, тоді як страхування політичних ризиків використовується для захисту від збитків, спричинених урядовими діями, такими як експропріація чи обмеження конвертації валюти. Інвестиційні гарантії, натомість, є угодами між ЕКА та інвесторами, які забезпечують гарантію платежу в разі виникнення конкретного політичного ризику.

Вартість страхування інвестицій від воєнних ризиків визначається комплексом факторів, включаючи обсяг та характер інвестицій, рівень ризику і необхідний рівень покриття. Узагальнено ця витрата виражається у відсотках від загальної суми інвестицій і може змінюватися в межах від 0,5% до 5% чи навіть більше. Це надає можливість іноземним підприємствам вкладати в Україну, використовуючи послуги страхування інвестицій від воєнних ризиків. Впровадження положень цього закону та якісна його реалізація сприятиме залученню інвестицій в Україну, як з боку іноземних, так і вітчизняних інвесторів, навіть в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення [12]. Це сприяє підтримці економічного розвитку України, активізації відновлення промислового виробництва, створенню нових робочих місць, наповненню бюджетів на всіх рівнях за рахунок податкових надходжень та зміцненню обороноздатності держави.

Важливо відзначити, що в умовах війни в Україні відкривається значуща можливість для ефективного залучення іноземних інвестицій за участю Фонду економічного розвитку і співробітництва (EDCF). Зазначене агентство, відоме своєю роллю в стимулюванні глобального розвитку через фінансову підтримку, в рамках ініціативи спільно з Урядом Республіки Корея, розробило програми, спрямовані на надання пільгових позик приватному сектору в Україні. У ході конференції "Азійське лідерство", що відбулася 17 травня 2023 року, відбулася урочиста церемонія підписання Попередньої Угоди між Урядом України та Урядом Республіки Корея, спрямованої на отримання кредитів від Фонду економічного розвитку і співробітництва (EDCF), спеціального підрозділу Корейського Експортно-Імпортного Банку [13, 14].

Згідно з укладеною угодою, фінансові ресурси будуть мобілізовані протягом тривалого періоду під мінімальні відсоткові ставки: строк кредиту може становити до 40 років при 0,15% річних, із передбаченою можливістю відстрочення повернення основної суми кредиту протягом 10 років. Цей фінансовий ресурс буде надаватися Експортно-імпортним банком Кореї в рамках фонду EDCF [14]. Ця ініціатива створює перспективи для підприємств України взяти участь у середньо- та довгострокових проєктах відновлення та розвитку економіки, надаючи їм можливість отримувати фінансову підтримку від EDCF. Україна, яка включена до переліку пріоритетних країн співпраці з Республікою Корея в межах міжнародної програми Офіційної допомоги розвитку (ODA), відкриває для себе нові можливості для реалізації інноваційних стратегій та стратегій управління ризиками, спрямованих на забезпечення сталого розвитку в умовах воєнного конфлікту.

Уряд Республіки Корея та EDCF ініціювали програми пільгового надання позик приватному бізнесу в Україні, що відкриває нові перспективи для залучення іноземних інвестицій в умовах військового конфлікту. Одним із ключових елементів є включення України до переліку пріоритетних країн двостороннього співробітництва з Республікою Корея в межах міжнародної програми Офіційної допомоги розвитку (ODA), що відкриває можливості для приватних підприємств України отримати фінансування від EDCF. Це сприяє вирішенню фінансових викликів та сприяє відновленню економічної стабільності в умовах воєнного стану та розвитку підприємств України.

Висновки. Отже, загалом можна зробити висновок, що ретельно спроектовані та впроваджені стратегії сприяють залученню іноземних інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану, що має важливе значення для стабільності та розвитку країни. Ці та інші інструменти дають синергію, дозволяючи Україні виводити на новий рівень стратегії залучення іноземних інвестицій, забезпечуючи стійкий економічний розвиток в умовах воєнного конфлікту.

Тенденції залучення іноземних інвестицій, такі як електронна платформа "Advantage Ukraine", законодавчі нововведення (Закон України від 22.11.2023 № 3497), і участь Фонду економічного розвитку і співробітництва (EDCF) у фінансуванні проектів тісно пов'язані і відповідають викликам сьогодення, дозволяючи розглянути аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану в Україні. Важливо продовжувати зміцнювати ефективність інвестиційної політики, проводити детальні аналізи, з урахуванням зарубіжного досвіду, тенденцій розвитку іноземного інвестування в економіку України.

Список використаних джерел

1. Київська школа економіки. Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/> (дата звернення: 10.10.2023).
2. Урядовий портал. Міністерство фінансів України, опубліковано 23 березня 2023 року. Уряд України, Світовий банк, Європейська Комісія та ООН презентували звіт щодо збитків України, завданих рф за рік війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-svitovyi-bank-ievropeiska-komisija-ta-oon-prezentuvaly-zvit-shchodo-zbytkiv-ukrainy-zavdanykh-rf-za-rik-viiny> (дата звернення: 10.10.2023).
3. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2022/> (дата звернення: 10.10.2023).
4. Тимоць М. В., Стахів Г. І. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47 (Січень). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2155/2084> . (дата звернення: 10.10.2023).
5. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
6. Презентовано Стратегію залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. Від 16 липня 2021 року. National Investment Council of Ukraine. URL: <http://www.nicouncil.org.ua/uk/2020-04-14-07-51-43/293-prezentovano-stratehiu-zaluchennia-priamykh-inozemnykh-investytsii-v-ukrainu.html> . (дата звернення: 10.10.2023).
7. На відкритті торгів Нью-Йоркської фондової біржі Україна презентувала платформу залучення іноземних інвестицій Advantage Ukraine. Від 06.09.2022. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2bf3d944-2c98-4b44-a222d9d72aa41376&title=NaVidkrittiiTorgivNiuiorskoiFondovoiBirzhiUkrainaPrezentovalaPlatformuZaluchenniaInozemnikhInvestitsiiAdvantageUkraine> (дата звернення: 10.10.2023).
8. Міністерство економіки України. AdvantageUkraine: Ukraine received over 500 investment requests during three months. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=en-GB&id=d49f0591-ec03-47aa-b11c-8926564c43cf&title=-Advantageukraine-UkraineReceivedOver500-InvestmentRequestsDuringThreeMonths> (дата звернення: 10.10.2023).
9. Закон України від 22.11.2023 № 3497-IX «Про внесення змін до Закону України "Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності" щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (дата звернення: 10.10.2023).
10. Галасюк В. В. Експортно-кредитне агентство як механізм розвитку високотехнологічного експорту України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 18, частина 1. С. 89–93.
11. U.S. International Development Finance Corporation (DFC) is America's development finance institution. DFC partners with the private sector to finance solutions to the most critical challenges facing the developing world today. URL: <https://www.dfc.gov/> (дата звернення: 10.10.2023).
12. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. Офіційний вісник України. 2022. № 19. С. 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>. (дата звернення: 10.10.2023).
13. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d2b569f7-786e-4801-8cb9-25a0748d62c9&title=UkrainaZaluchitDo-8-MlrdVidKoreiZaNadzvichainoPilgovimiUmovami> (дата звернення: 10.10.2023).
14. Economic Development Cooperation Fund. The Government of Korea established the Economic Development Cooperation Fund (EDCF) on June 1, 1987 with the purpose of promoting economic cooperation

between Korea and developing countries. URL: <https://www.edcfkorea.go.kr/he/HPHYFE006M01> (дата звернення: 10.10.2023).

15. Пронь. Л. М. Сучасні тенденції інвестиційного регіонального розвитку України в умовах децентралізації. *Публічне управління і адміністрування*, 2023, № 2 (80).

References

1. Kyiv School of Economics (2023). The losses incurred by Ukrainian businesses due to Russian aggression are estimated at \$13 billion. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/> (Accessed: 10.10.2023).

2. Ministry of Finance of Ukraine (2023). The Government of Ukraine, the World Bank, the European Commission, and the UN presented a report on the losses inflicted on Ukraine by the Russian Federation during the year of the war. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukrainy-svitovyi-bank-ievropeiska-komisiiia-ta-oon-prezentuvaly-zvit-shchodo-zbytkiv-ukrainy-zavdanykh-rf-za-rik-viiny> (Accessed: 10.10.2023).

3. Ministry of Finance of Ukraine (2022). Foreign direct investments in Ukraine. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2022/> (Accessed: 10.10.2023).

4. Tymots M. V., Stakhiv H. I. (2023). Financial aspects of attracting foreign investments in times of war. *Economy and Society*, 47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2155/2084> (Accessed: 10.10.2023).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020). State Strategy for Regional Development for 2021–2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 5, 2020, No. 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (Accessed: 10.10.2023).

6. National Investment Council of Ukraine (2021). The Strategy for Attracting Foreign Direct Investments to Ukraine was presented (July 16, 2021). URL: <http://www.nicouncil.org.ua/uk/2020-04-14-07-51-43/293-prezentovano-stratehiu-zaluchennia-priamykh-inozemnykh-investytsii-v-ukrainu.html> (Accessed: 10.10.2023).

7. Ministry of Economic Development of Ukraine (2022). Ukraine presented the Advantage Ukraine platform for attracting foreign investments at the opening of the New York Stock Exchange trading. Since September 6, 2022. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2bf3d944-2c98-4b44-a222d9d72aa41376&title=NaVidkrittiTorgivNiuorkskoiFondovoiBirzhiUkrainaPrezentuvalaPlatformuZaluchenniaInozemnykhInvestitsiiAdvantageUkraine> (Accessed: 10.10.2023).

8. Ministry of Economic Development of Ukraine (2023). Advantage Ukraine: Ukraine received over 500 investment requests during three months. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=en-GB&id=d49f0591-ec03-47aa-b11c-8926564c43cf&title=-Advantageukraine-UkraineReceivedOver500-InvestmentRequestsDuringThreeMonths> (Accessed: 10.10.2023).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2023). Law of Ukraine No. 3497 "On Amendments to the Law of Ukraine 'On Financial Mechanisms to Stimulate Export Activity' regarding the insurance of investments in Ukraine from war risks." URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3497-20#Text> (Accessed: 10.10.2023).

10. Halasiuk V.V. (2018). Export Credit Agency as a Mechanism for the Development of High-Tech Exports of Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 18, Part 1, 89–93.

11. U.S. International Development Finance Corporation (DFC) is America's development finance institution (2023). DFC partners with the private sector to finance solutions to the most critical challenges facing the developing world today. URL: <https://www.dfc.gov/> (Accessed: 10.10.2023).

12. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). On the approval of the Decree of the President of Ukraine "On the introduction of martial law in Ukraine": Law of Ukraine dated February 24, 2022, No 2102. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (Accessed: 10.10.2023).

13. Ministry of Economic Development of Ukraine (2023). URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=d2b569f7-786e-4801-8cb9-25a0748d62c9&title=UkrainaZaluchitDo-8-MlrdVidKoreiZaNadzvichainoPilgovimiUmovami> (Accessed: 10.10.2023).

14. Economic Development Cooperation Fund (2023). The Government of Korea established the Economic Development Cooperation Fund (EDCF) on June 1, 1987, with the purpose of promoting economic cooperation between Korea and developing countries. URL: <https://www.edcfkorea.go.kr/he/HPHYFE006M01> (Accessed: 10.10.2023).

15. Pron. L. M. (2023). Modern trends of investment regional development in Ukraine under decentralization. *Public Administration and Administration*, 2 (80).

PISETSKA Tetiana

Postgraduate student,

Bohdan Khmelnytsky National University
of Cherkasy, Cherkasy, Ukraine

TRENDS IN ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS INTO THE ECONOMY OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF WAR

Introduction. *In the conditions of a state of war, the economy, as well as enterprises in Ukraine, have found themselves facing an extraordinary task of attracting foreign investments to support and develop their own economy. This article examines key trends and challenges that arise in the context of attracting foreign investments into the economy during military actions, and analyzes the tools that contribute to maintaining financial stability and the development of enterprises. The author outlines the steps taken by the state on the path to attracting foreign investments into the economy of Ukrainian enterprises.*

The purpose of the article is to investigate the trends in attracting foreign investments into the economy of Ukrainian enterprises under conditions of a state of war.

The research employs analysis, synthesis, and explanation for analyzing the current state of foreign investments in the Ukrainian economy during a state of war; grouping for identifying sectors and aspects requiring priority attraction of foreign investments; structural-logical analysis for determining stages of attracting foreign investments under conditions of a state of war; and systemic analysis for studying trends in attracting foreign investments.

Results. *The study confirms that a state of war significantly influences the attraction of foreign investments into the economy of Ukrainian enterprises. The military situation necessitates thorough analysis and the development of strategies to ensure the stability and attractiveness of the investment environment.*

Originality. *The scientific novelty of the research lies in the description of tools for attracting foreign investments into the economy of Ukrainian enterprises, particularly in the context of a state of war. In examining the impact of the military conflict on foreign investments, considering its role in shaping risks and opportunities for foreign investors. The use of a systemic approach will allow for an overview of investment attraction trends and subsequent analysis of their effectiveness in the economy of Ukrainian enterprises in wartime conditions. Interconnections between various aspects of attracting foreign investments in conditions of military conflicts have been identified. The research results provide innovative and practically oriented recommendations for the government and business, aimed at the optimal utilization of foreign investments to support the economy in times of a state of war.*

Conclusions. *The conclusions of the conducted research indicate that in the conditions of a state of war, effective attraction of foreign investments into the economy of Ukrainian enterprises is important, yet simultaneously a challenging task. The negative impact of the military conflict on the investment climate requires careful analysis and the development of strategies to minimize risks for foreign investors. It is important to consider the specifics of military conflicts in shaping risks and defining perspectives for investors. The proposal is to emphasize the creation of a stable and transparent investment climate, as well as the development of mechanisms for insuring investments against war-related risks. Specific proposals include the necessity of implementing innovations in risk management to ensure reliable protection of foreign investments in unstable conditions.*

Keywords: *attraction of foreign investments, enterprise economy, state of war, international cooperation, investment process, investment environment, challenges, perspectives, strategies, instability, investment climate.*

Одержано редакцією: 12.10.2023
Прийнято до публікації: 12.12.2023

УДК 657

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2023-3-4-183-189>

ОХРИМЕНКО Марина Володимирівна
здобувачка другого (магістерського) рівня
вищої освіти, Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
Orcid ID: <https://orcid.org/0009-0009-0012-260X>
marinaohrimenko2@gmail.com

УМАНСЬКА Вікторія Григорівна
кандидат економічних наук, доцент,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-1669-7255>
viktoric@ukr.net

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ПРИ ОЦІНЦІ ТА АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто роль професійної етики у фінансовому аналізі та оцінці фінансового стану компаній. Основна увага приділяється зростаючій потребі в об'єктивності, прозорості та етичній відповідальності в динамічному діловому світі, де вимоги постійно змінюються. Підкреслюється важливість точності, чесності та об'єктивності фінансової інформації, адже її викривлення може мати серйозні наслідки. Показано, як етичні стандарти можуть бути застосовані для забезпечення точності та надійності фінансової звітності. Висвітлено проблеми, які можуть виникнути під час застосування цих стандартів та потребуватимуть поглибленого аналізу. Наголошується на необхідності розробки та впровадження ефективних етичних кодексів і стандартів, які мають бути інтегровані в процеси оцінки й аналізу фінансового стану компаній. Особливу увагу приділено впливу професійної етики на якість та достовірність фінансової звітності, а також важливості її в забезпеченні довіри та стабільності в економічній системі країни.

Ключові слова: професійна етика, фінансовий аналіз, оцінка підприємств, етичні стандарти, фінансове планування.

Постановка проблеми. У сучасному світі підприємницька практика стрімко розвивається, фінансова прозорість набуває все більшого значення, а питання професійної етики у сфері фінансового аналізу та оцінки компаній набувають особливого значення. Етичні стандарти відіграють ключову роль у забезпеченні об'єктивності та цілісності фінансової інформації, яка є важливою для інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших зацікавлених сторін. Хоча існують різноманітні етичні кодекси і стандарти, їхнє практичне застосування та дотримання часто створює складності й запитання, які потребують глибокого аналізу.

Важливість дотримання професійно-етичних норм у процесі фінансового аналізу й оцінки компанії не можна недооцінювати. Порушення цих норм може призвести не тільки до втрати довіри з боку інвесторів і партнерів, а й до серйозних правових наслідків. Тому актуальним є питання про те, як забезпечити високі стандарти професійної етики, які мають бути інтегровані в процеси оцінки й аналізу фінансового стану компаній. Це включає не лише розробку ефективних етичних кодексів, а й визначення механізмів їх виконання та контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У межах цього дослідження було проведено аналіз поточних наукових робіт, публікацій і досліджень з акцентом на професійну етику в контексті фінансового аналізу й оцінки компаній. Серед розглянутих матеріалів особливу увагу було приділено дослідженням, які висвітлюють етичні проблеми та дилеми, з якими стикаються фінансові аналітики, а також стратегії подолання цих проблем. Дослідженням різних аспектів дотримання та покращення професійної етики у сфері фінансово-облікового спрямування присвячені праці Бутинця Ф., Ромашка О., Семенової С, Безручук С., Чебан Т., Гуріної Н., Лобової О., Ломоносова Д., Фоміна О. тощо. Значна частина досліджень була зосереджена на розробці та впровадженні етичних кодексів, але менше уваги приділялося практичному застосуванню етичних стандартів у практиці фінансових аналітиків.

Метою статті є аналіз основних аспектів професійної етики, які мають бути інтегровані в процеси оцінки та аналізу фінансового стану компаній. Завдання: розглянути, як етичні